

Inhoudsopgave

Moties en Toezeggingen	pagina 2
Onderzoeksresultaten	pagina 8
Procesmatige voortgang	pagina 16

Motie/toezegging	Stand van zaken
Nadruk op vakinhoud en vakdidactiek Motie Van Zanten/Rooderkerk: Kamerstukken II 2024–25, 27 923, nr. 502. Verzoekt de regering te zorgen voor een verplicht curriculum binnen lerarenopleidingen waarin de nadruk ligt op vakinhoud en didactiek.	Op 10 maart 2025 heeft uw Kamer een brief ontvangen waarin wordt toegelicht dat de Regering hier niet over gaat. De wens wordt wel meegegeven aan het Opleidingsberaad Leraren.
Raamwerk bij de CAO VO over werkdruk/lesuren/opslagfactor. Motie Soepboer: Kamerstukken II 2024–25, 27 923, nr. 506 Verzoekt de Minister om er, bijvoorbeeld analoog aan de maatregelen voor tijdelijke contracten, voor te zorgen dat er naast de gehanteerde klokurennorm tevens een maximumlesurennorm wordt opgenomen in de cao van het voortgezet onderwijs van 24 lesuren per week bij een voltijdbetrekking en dit te handhaven met ingang van het schooljaar 2025–2026.	We hebben de werkgevers en werknemers gevraagd om het onderwerp lesuren in hun cao-overleg op te pakken.¹ De motie van het lid Soepboer (NSC) verzoekt om afspraken over de opslagfactor te maken.² Deze factor bepaalt hoeveel uren docenten krijgen voor taken die direct gerelateerd zijn aan het lesgeven. Cao-partijen willen een raamwerk opstellen dat leraren en schoolleiders concreet houvast kan bieden bij het tegengaan van werkdruk.³ Cao-partijen werken thans in overleg aan de ontwikkeling van dit raamwerk.
Verplichte leeslijst met Nederlandse jeugdliteratuur. Motie Kisteman: Kamerstukken II 2024–25, 36 600 VIII nr. 81	Dit wordt in juni 2025 besproken in het opleidingsberaad, wij zullen uw Kamer over de uitkomsten informeren in de decemberbrief Lerarenstrategie 2025.

¹ Zie Kamerstuk II 2024/2025, 27 923, nr. 496.

² Zie Kamerstuk II 2024/2025, 27 923, nr. 506

³ Zie akkoord bij CAO VO op 18 december 2024.

De Tweede Kamer verzoekt de regering om de invoering van een verplichte leeslijst met Nederlandse jeugdliteratuur te betrekken bij de herijking van de kennisbasis taal en te bespreken in het opleidingsberaad. De Tweede Kamer verzoekt de regering voorts de Kamer daarover te informeren via de halfjaarlijkse brief lerarenstrategie.	
Kinderboeken en jeugdliteratuur in curriculum. Motie Rooderkerk: Kamerstukken II 2024-25, 36 600 VIII nr. 80 Verzoekt de regering in gesprek te gaan met pabo's en lerarenopleidingen over hoe kinderboeken en jeugdliteratuur een stevigere plek krijgen in het curriculum.	Dit wordt in juni 2025 besproken in het opleidingsberaad, wij zullen u over de uitkomsten informeren in de decemberbrief Lerarenstrategie 2025.
Professionele richtlijn stimuleren voor de klas staan Motie Stoffer: Kamerstukken II 2024-25, 36 600 VIII nr. 104 Verzoekt de regering samen met het onderwijsveld te werken aan een professionele richtlijn die bevordert dat leidinggevend, lerarenopleiders en inspecteurs zelf ervaring hebben en houden met het geven van onderwijs.	Er wordt momenteel onderzocht of de stem van de leraar voldoende aanwezig is in de verschillende lagen waar besluiten genomen worden. Er zijn namelijk signalen dat er een kloof is tussen kennisontwikkeling over onderwijs en het handelen van mensen die daadwerkelijk voor de klas staan. Vooral bij de onderwerpen waar handelingskennis van leraren noodzakelijk is om tot een goed besluit te komen. Bijvoorbeeld ten aanzien van het pedagogische en didactische beleid, is dit problematisch. We zien op verschillende lerarenopleidingen al initiatieven ontstaan om lerarenopleiders voor de klas te laten staan. Onder andere naar voorbeeld van de combi-baners werkzaam bij OCW (leraar-ambtenaar, opleider-ambtenaar), zullen er gesprekken plaatsvinden om de mogelijkheden voor meer hybride banen voor leraren, schoolleiders, inspecteurs, lerarenopleiders en wetenschappers te onderzoeken. Hierover wordt u verder geïnformeerd in de decemberbrief Lerarenstrategie.

Verdienmodel van detacheringsbureaus Motie Westerveld c.s.: Kamerstukken II 2024-25, 27923, nr. 504 Verzoekt de regering om te verkennen hoe het verdienmodel van detacheringsbureaus valt aan te pakken door bijvoorbeeld boetes of overnamekosten in het onderwijs onmogelijk te maken.	Voor de zomer van 2025 voeren we verkennende gesprekken met sociale partners, ACM, Algemene Rekenkamer en SZW om handelingsperspectieven in kaart te brengen. Met de decemberbrief lerarenstrategie van 2025 wordt de Kamer geïnformeerd over deze handelingsperspectieven en vervolgstappen.
Lerarentoets Motie Van Zanten/Rooderkerk: Kamerstukken II 2024-25, 27923 nr. 503 Verzoekt de regering de stem van de leraar wettelijk te verankeren door middel van een lerarentoets, waarin leraren via vakverenigingen en vakbonden worden betrokken bij beleid en wetgeving die het onderwijs beïnvloeden. Toezegging: TZ202502-091	De kracht van de lerarentoets hangt af van duidelijke afspraken over reikwijdte, vormgeving en representatie. Op dit moment worden de juridische mogelijkheden van deze toets onderzocht. Er wordt gekeken naar een rol van de beroepsgroep in de lerarentoets. In de decemberbrief lerarenstrategie 2025 wordt uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken en het vervolgproces te komen.
Wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid en arbeidsmaatregelen Motie Peters: Kamerstukken II 2021-22, 36100 VIII, nr. 15 Verzoekt de regering om in de uitwerking van de wet waarin wettelijke eisen voor strategisch personeelsbeleid vastgesteld worden	Met het wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid en arbeidsmarktmaatregelen wordt aan deze motie invulling gegeven, door de planmatige werkwijze van opstellen, uitvoeren, evalueren en bijstellen van het plan voor strategisch personeelsbeleid. Dit draagt bij aan een lerende cultuur op school en in de gehele organisatie.

de lerende cultuur en de verantwoordelijkheid om die te bewerkstelligen mee te nemen. Toezegging: TZ202406-028 Toezegging: TZ202306-094	Het wetsvoorstel Strategisch personeelsbeleid en arbeidsmarktmaatregelen is in juni voor advisering naar de Raad van State gestuurd. Het wetsvoorstel Strategisch personeelsbeleid en arbeidsmarktmaatregelen is in juni voor advisering naar de Raad van State gestuurd.
Wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid en arbeidsmaatregelen Motie Kwint: Kamerstukken II 2022-23, 36200-VIII, nr. 82 Verzoekt de regering indien het overleg met de sociale partners niet tot een bindende afspraak leidt, in het wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid te regelen dat leraren bij goed functioneren na een jaar altijd een vast contract krijgen. Toezegging: TZ202402-160	De motie wordt meegenomen in wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid. Het wetsvoorstel wordt voor de zomer 2025 voor advisering aan de Raad van State gestuurd.
Passend onderwijs in opleidingsberaad Toezegging: Kamerstukken II 2024-25, 27923, nr. 496	De brief met de uitkomsten uit de onderzoeksrapporten om tot passende ondersteuning van leerlingen en studenten in de klas te komen zal op korte termijn worden besproken in het Opleidingsberaad. Daarbij zal worden ingegaan op de aandacht voor passend onderwijs in de lerarenopleidingen. U wordt over deze bespreking geïnformeerd in de brief Lerarenstrategie in december 2025.

Vertrouwelijk delen aan de cao-tafel Toezegging: TZ202502-083	De toezegging is om afspraken te maken met partijen in het funderend onderwijs over het vertrouwelijk delen van sectorale informatie aan het begin van de cao-onderhandelingen. Daarmee kunnen werkgevers en werknemers met een gelijke informatiepositie aan de slag gaan. Dit bleek een wens uit de veldconsultatie bij de herijking van de sturing van het funderend onderwijs. Over deze toezegging zijn we in overleg met de betrokken partijen.
Belemmeringen Havo-profiel Toezegging: TZ202502-096	Tijdens het commissiedebat leraren van januari 2025 is toegezegd na te gaan of er een belemmering is inzake het havo-profiel en de toelating naar de pabo, en indien dat het geval is daarop terug te komen in de lerarenbrief van juni. De pabo kent bijzondere nadere vooropleidingseisen voor aardrijkskunde, geschiedenis en natuur&techniek. Havoleerlingen die in een of meerdere van de vakken geen eindexamens hebben maken voor betreffende vak(ken) de toelatingstoets(en) om aan te tonen over genoeg basiskennis te beschikken. De meeste studenten met een havo-vooropleiding maken één toelatingstoets. De havo kent vier profielen. Een deel van de vakken is voor de vier profielen hetzelfde. Daarnaast kent elk profiel een aantal verplichte vakken, een aantal profielkeuzevakken waaruit de leerling een keuze maakt en kiest de leerling een keuze examenvak.⁴ De school bepaalt zelf welke profielkeuzevakken en welke keuze examenvakken worden aangeboden. Daardoor is het in de praktijk mogelijk dat leerlingen op hun school geen vakkenpakket kunnen samenstellen waarmee zij volledig voldoen aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de pabo. Studieloopbaanbegeleiders en decanen geven echter aan dat het probleem niet zozeer ligt in de profielen zelf, maar vooral in het moment waarop leerlingen een keuze maken, vaak eerder dan dat hun studiekeuze écht duidelijk is. Via loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) maken leerlingen kennis met uiteenlopende beroepen en opleidingen, waaronder ook het leraarschap en de pabo. Ook bij het maken van een profielkeuze op het havo wordt vaak al rekening gehouden met de mogelijke studiekeuze na de middelbare school. Zo wordt op school in de begeleiding al gekeken of de profielkeuze aansluit bij een gewenste vervolgopleiding, en ook pabo's besteden tijdens open dagen en via hun websites veel aandacht aan de toelatingseisen. In de praktijk blijkt dat een deel van de

⁴ Zie paragraaf 3 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0045787>.

	leerlingen aan het eind van het derde leerjaar nog geen helder beeld hebben van wat ze willen gaan studeren, omdat ze in deze fase van hun schoolloopbaan vaak nog volop bezig zijn met het verkennen van hun talenten, interesses en mogelijkheden. Daardoor kiezen ze soms een profiel dat achteraf minder goed aansluit bij hun uiteindelijke richting. Op dit moment loopt een experiment rondom de bijzondere nadere vooropleidingseisen, waardoor studenten ook in het eerste jaar van de studie nog kunnen voldoen aan de toelatingseisen. Ook havoleerlingen die (nog) niet (volledig) aan de bijzondere nadere toelatingseisen voldoen, hebben daardoor langer de tijd om hier wel aan te voldoen. Het doel hiervan is om de toegankelijkheid van de opleidingen tot leraar basisonderwijs te vergroten, zonder dat daarbij de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang komt. Dit experiment wordt in het voorjaar van 2026 geëvalueerd.
--	---

Onderzoeksresultaten

Beleidsreactie op het Onderwijsraadadvies 'Bekwaamheid beter borgen'

Naar één leidend kader voor de startbekwaamheid van de leraar

In januari 2025 heeft de Onderwijsraad zijn advies 'Bekwaamheid beter borgen' uitgebracht. De Onderwijsraad constateert dat er een grote variëteit aan opleidingsroutes is ontstaan die het mogelijk maakt om in tijden van lerarentekort in te spelen op verschillende behoeftes van aanstaande leraren. Tegelijkertijd constateert de raad dat de kwaliteitsborging van deze routes op verschillende manieren is ingericht. De raad adviseert ons om meer eenduidigheid aan te brengen in zowel de kaders als de toetsing om de bekwaamheid van iedere afgestudeerde leraar te kunnen borgen. Dat biedt de zekerheid dat leraren, ongeacht de route die ze hebben gevolgd, na afronding van een lerarenopleiding bekwaam zijn om goed onderwijs te geven. Daarnaast ontstaat volgens de raad meer duidelijkheid over het onderscheid tussen wat moet en wat kan. Dit geeft leraren en scholen duidelijkheid over wat ze van elke opleiding mogen verwachten en kan de opleidingen meer ruimte geven om hun programma's in te richten.

We delen de conclusie van de Onderwijsraad dat meer eenduidigheid gewenst is. Op dit moment zijn er te veel kaders waar opleidingen zich aan moeten houden. Naast de wettelijke bekwaamheidseisen zijn er allerlei in de sector ontwikkelde raamwerken, afspraken en richtlijnen die de kwaliteit van de opleidingen borgen. Door de verschillende kaders met verschillende status is het voor opleidingen en het onderwijsveld waarvoor ze opleiden niet altijd duidelijk wat moet en wat mag. Dit leidt tot onnodige verschillen tussen opleidingsroutes en met name bij de pabo's ook tot overladenheid in het curriculum. De bevindingen en adviezen van de Onderwijsraad sluiten aan op de bevindingen uit de verkenning die wij in 2023 hebben uitgevoerd en waarvan we in december 2023 een samenvatting aan uw Kamer hebben gezonden. Mede naar aanleiding van deze verkenning zetten we gezamenlijk met het onderwijsveld in op het aanbrengen van meer focus in de kaders voor de curricula van de lerarenopleidingen. We doen dit onder andere via de herijking van de bekwaamheidseisen en de kennisbases, de inrichting van het Opleidingsberaad Leraren en via het samenwerkingstraject dat we in 2024 samen met de lerarenopleidingen voor het primair onderwijs zijn gestart. We hebben daarnaast de afgelopen maanden gesproken over het advies van de Onderwijsraad met leraren, lerarenopleiders, vak- en beroepsorganisaties en de landelijke vertegenwoordigers van werkgevers en lerarenopleidingen.

Onze ervaringen in deze trajecten sterken ons in de overtuiging en de noodzaak om scherper te zijn in wat we wel én niet van lerarenopleidingen verwachten. Het advies van de Onderwijsraad helpt ons daarin de volgende stap te zetten.

Het is onze ambitie om toe te werken naar één leidend kader voor lerarenopleidingen. De overheid is verantwoordelijk voor de toegang tot het beroep van leraar. De bekwaamheidseisen voor leraren vormen nu al de wettelijke basis voor alle routes naar het leraarschap; deze eisen beschrijven wat een startbekwame leraar moet kennen en kunnen. Iedere lerarenopleiding richt zich met zijn programma en toetsing op deze bekwaamheidseisen en opleidingen worden aan deze eisen getoetst in het kwaliteitstoezicht van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de accreditatie.

Ons doel is om dusdanig duidelijke kaders te stellen in wet- en regelgeving, zodat andere kaders uiteindelijk overbodig worden. Op dit moment worden de bekwaamheidseisen herijkt door een vertegenwoordiging van de beroepsgroep van leraren. In deze herijking wordt al een stap in de goede richting gezet: de eisen worden concreter geformuleerd en toegespitst op de verschillende doelgroepen leerlingen en studenten. Scherpere eisen geven niet alleen meer richting aan de programma's van de verschillende opleidingsroutes, maar ook aan de toetsing binnen de opleiding en de onderlinge peerreviews, visitaties en accreditatie van opleidingen. De Onderwijsraad adviseert ons om vakspecifieke eisen op te nemen in de bekwaamheidseisen. Op dit moment is de vakinhoud en vakdidactiek die aan bod komt in de lerarenopleidingen op het hbo vastgelegd in de landelijke kennisbases. Deze kennisbases worden gevalideerd, landelijk afgestemd en vervolgens bestuurlijk vastgelegd. De universiteiten hebben gezamenlijk vakinhoudelijke instroomeisen

geformuleerd voor hun lerarenopleidingen. De komende periode evalueren we de lopende herijkingen van onder andere de bekwaamheidseisen en kennisbases. Vervolgens onderzoeken we hoe we ook vakspecifieke onderdelen kunnen opnemen in de regelgeving op een manier die recht doet aan alle sectoren. Het aggregatieniveau hiervan moet nog worden vastgesteld. Hierbij betrekken we ook de ontwikkelingen rond de beroepsgerichte vakken in het vmbo en proo/vso en de ervaringen met het wetsvoorstel vereisten mbo-docenten basisvaardigheden. Met dit wetsvoorstel zet ik in op het versterken van vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en vaardigheden. Samen met het onderwijsveld werk ik aan aanvullende opleidingstrajecten voor mbo-docenten Nederlands, rekenen en burgerschap. Het gaat om trajecten van 30 ECTS. Ik heb in nauwe samenwerking met het veldonderzoek laten uitvoeren naar de inhoud hiervan.

Bij de lopende herijkingen van de bekwaamheidseisen en kennisbases zijn veel partijen betrokken, zoals vertegenwoordigers van leraren, lerarenopleiders, schoolleiders en schoolbestuurders. De Onderwijsraad geeft in zijn advies aan belang te hechten aan een brede betrokkenheid, maar ziet dat de perspectieven van de verschillende vertegenwoordigers niet altijd evenwichtig worden meegenomen. We zien geen aanleiding om de wettelijke rollen in het stelsel aan te passen. De inhoudelijke kwaliteit moet leidend zijn, niet wie waar over gaat. Wel vinden we dat er in de processen die nog volgen voldoende aandacht moet zijn voor effectieve samenwerking en onderlinge betrokkenheid bij elkaars rol zodat alle perspectieven zo goed mogelijk bij elkaar komen. We willen het proces voor de aanvullende vakspecifieke eisen daarom in gezamenlijkheid vormgeven met lerarenorganisaties, lerarenopleidingen en werkgevers, voortbouwend op de goede samenwerking tussen deze partijen binnen het Opleidingsberaad Leraren. We gaan daarnaast in gesprek met NVAO, Inspectie, werkgevers, lerarenopleidingen en de beroepsgroep van lerarenopleiders over hoe we de rol van de bekwaamheidseisen in de peerreviews, visitaties en accreditatie van opleidingen nog verder kunnen versterken.

Naast het specificeren van de wettelijke bekwaamheidseisen acht de Onderwijsraad het van groot belang om in de eindfase van de opleiding te toetsen of aanstaande leraren aan deze bekwaamheidseisen voldoen. De Onderwijsraad adviseert ons om landelijke theorietoetsen en gestandaardiseerde praktijkbeoordeling te laten invoeren. De raad stelt dat de bekwaamheid van aanstaande leraren zo beter geborgd kan worden. In januari heeft uw Kamer een motie aangenomen waarin wordt verzocht om geen landelijke theorietoets in te stellen. Ook in het onderwijsveld leven er bezwaren tegen deze toets. We nemen deze bezwaren serieus en kiezen ervoor om in te zetten op scherpere wettelijke eisen met een vakinhoudelijke component in plaats van het invoeren van een landelijke theorietoets. We delen het standpunt van de Onderwijsraad dat de vrijheid die opleidingen hebben om hun toetsen in te richten er niet toe moet leiden dat er onduidelijkheid ontstaat over de bekwaamheid van een leraar. Het kennisniveau moet expliciete aandacht hebben in de beoordeling. Dit onderstreept het belang om de wettelijke eisen op dit punt aan te scherpen, zodat deze ook een sterkere rol kunnen krijgen in het kwaliteitstoezicht.

Tot slot zijn we voorstander van het zorgen voor meer eenduidigheid in de praktijkbeoordeling van aankomende leraren. We willen hierover en over het borgen van een stevige rol voor schoolopleiders in de praktijkbeoordeling daarbij aanvullende afspraken maken met opleiders, toezichthouders en belanghebbenden. De afspraken die al gemaakt zijn binnen het Samen Opleiden, zoals het 'Kwaliteitskader Samen Opleiden in de Onderwijsregio' dienen hierbij als basis. We achten verdere uitbouw van deze infrastructuur binnen de Onderwijsregio's noodzakelijk om de uitgangspunten in dit kader ook echt voor elke aankomende leraar de praktijk te laten zijn.

We zetten met dit pakket aan maatregelen de komende jaren stevig in op het aanbrengen van meer eenduidigheid en focus in de zowel de kaders voor programma's van lerarenopleidingen als de toetsing van afgestudeerden. We doen dit zodat leraren en lerarenopleiders nog beter hun werk kunnen doen, maar vooral voor alle leerlingen en studenten die goed onderwijs verdienen van goede leraren.

Professioneel statuut

Sinds 1 augustus 2018 zijn onderwijsinstellingen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) volgens de Wet beroep leraar verplicht om, in samenwerking met leraren⁵ een professioneel statuut op te stellen. In het mbo is het professioneel statuut opgenomen als bijlage in de CAO, en onderwijsteams moeten hier invulling aan geven door afspraken te maken in de zogenoemde regeling werkoverleg. In het Lerarendebat van 22 januari jl. heb ik uw Kamer de toezegging gedaan⁶ om u een update te geven over het Professioneel statuut.

Allereerst is het van essentieel belang dat scholen en leraren zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot het professioneel statuut. Dit is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een kans om de autonomie van de leraar te versterken en een professionele cultuur binnen de scholen te bevorderen. Het gebruik van het professioneel statuut vraagt echter van zowel de scholen als de leraren/docenten dat zij daadwerkelijk de handschoen oppakken en er actief mee aan de slag gaan.

Om scholen beter te ondersteunen bij het implementeren van het professioneel statuut, zijn wij in gesprek gegaan met de sociale partners. Hieruit bleek dat er draagvlak is voor het ontwikkelen van een toolkit. Deze toolkit heeft als doel scholen en onderwijsinstellingen te helpen bij het naleven van de wettelijke verplichting en het versterken van de professionele autonomie van leraren en docenten. Daarom werken wij aan de ontwikkeling van een toolkit die praktische handvatten biedt voor het voeren van de dialoog over het professioneel statuut en de regeling werkoverleg.

Daarnaast heeft sOCW voor het funderend onderwijs het wetsvoorstel 'versterking zeggenschap leraren en schoolleiders' aangekondigd. Hierin wordt gekeken naar de mogelijkheden om het professioneel statuut cyclisch te bespreken en de rol van de medezeggenschap bij het vaststellen van het document te versterken. Onze inzet hierbij is dat het professioneel statuut wordt gezien als een kans om de professionele dialoog te versterken en de autonomie van leraren te bevorderen.

Begeleiding startende leraren

De motie Paternotte en Rooderkerk⁷ vroeg het kabinet om te verkennen hoe wettelijk geborgd kan worden dat lerarenopleidingen beginnende leraren de eerste drie jaar na de opleiding blijven begeleiden. In de afgelopen decemberbrief⁸ hebben wij uw Kamer geïnformeerd dat een wettelijke taak voor lerarenopleidingen juridisch bezwaarlijk is vanwege marktverstoring. Wij vinden het wel essentieel dat startende leraren goed begeleid worden en zien daarvoor onszelf ook een rol om de begeleiding van startende leraren te stimuleren en te monitoren. Zoals toegezegd in het Lerarendebat van 22 januari jl. informeren uw Kamer graag hoe we hier regie op voeren.

De verantwoordelijkheid voor de begeleiding van startende leraren ligt bij de werkgever, die vanuit de bredere verplichtingen voor personeelsbeleid⁹ moet zorgen voor een goed inwerktraject en passende begeleiding. In de cao's voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn hierover concrete afspraken gemaakt. Startende leraren hebben op grond van de cao's recht op begeleiding, coaching en professionalisering. In het primair en voortgezet onderwijs hebben startende leraren bijvoorbeeld recht op begeleiding door een coach die niet hun directe leidinggevende is. In het PO krijgen startende leraren 40 uur per jaar om in te zetten voor

⁵ Wanneer er wordt gesproken over 'leraar', wordt hiermee ook docent in het mbo bedoeld, tenzij anders aangegeven.

⁶ TZ202502-090

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 27923 nr. 484

⁸ Verkenning van de bestaande situatie en mogelijkheden voor begeleiding van startende leraren door lerarenopleidingen. Zie overzicht moties en toezeggingen als bijlage bij Kamerstukken II 2023 /24, 27923 nr. 484

⁹ Artikel 12 lid 3 WPO, artikel 2.90 WVO 2020, artikel 1.3.6a WEB

inwerkprogramma's. In het VO krijgen startende leraren in het eerste jaar 20% en in het tweede jaar 10% minder lesgevende taken. Ook in de cao-mbo zijn er duidelijke afspraken gemaakt over tijd voor inwerkactiviteiten en begeleiding op maat. Startende leraren hebben recht op een bepaald aantal uren die zij kunnen besteden aan inwerkactiviteiten gedurende eerste twee jaar. Maatwerk voor starters heeft prioriteit.

Hoewel de verantwoordelijkheid primair bij de werkgever ligt en er – ook juridisch gezien – voldoende ruimte is om heldere afspraken in de cao's uitvoering te geven, zien wij ook dat de begeleiding nog niet overal goed gaat. Wel is het van belang om de cijfers goed te duiden. Zo blijkt uit de Trendrapportage Arbeidsmarkt voor leraren 2024¹⁰ dat de uitval van startende leraren minder zorgwekkend is dan vaak wordt gedacht. Veel leraren die het onderwijs na hun eerste jaar verlaten, keren later terug in een andere functie of kiezen voor een vervolgstudie. Voor het mbo zal in de Trendrapportage 2025 aanvullende gegevens worden gepresenteerd om een completer beeld van de uitval en begeleiding van starters in het te geven.

Daarnaast worden in zowel het po, vo als mbo jaarlijks met het onderzoek *Loopbaanmonitor* enquêtes afgenomen bij pas afgestudeerden van de lerarenopleidingen en bij zij-instromers. Hierin is uitgebreid aandacht voor de begeleiding die startende leraren krijgen en hoe zij deze ervaren. Uit de *Loopbaanmonitor 2024* blijkt dat in 2024 88% van de leraren in het po en vo begeleiding kregen, in het mbo was dat 78%. De meeste starters die begeleiding hebben ontvangen zijn hierover tevreden of zeer tevreden: ruim 70 procent geeft dit aan, met name in het po en mbo is de tevredenheid gestegen. In het vo daarentegen is de tevredenheid de afgelopen jaren gedaald, al bleef die dit jaar stabiel (71 procent). Startende leraren die géén begeleiding hebben gekregen, zijn minder tevreden over de ondersteuning vanuit de school.¹¹

Hoewel een groot deel van de startende leraren begeleiding heeft gekregen en daar tevreden over is, vinden wij het van belang om zowel het aandeel leraren dat begeleiding krijgt als hun tevredenheid over de begeleiding verder te verhogen. Goede begeleiding aan het begin van de loopbaan draagt er namelijk aan bij dat leraren in het onderwijs blijven werken. OCW voert regie op de begeleiding van startende leraren door kennisdeling binnen en tussen de onderwijsregio's, landelijke loopbaanpaden te ontwikkelen binnen NAPL en specifieke afspraken te maken per sector. Via de onderwijsregio's stimuleren we de samenwerking tussen leraren, werkgevers en lerarenopleiders. In het Versterkingsplan is vastgelegd dat hier in de onderwijsregio's afspraken over worden gemaakt. Ook bevorderen we de uitwisseling van kennis en ervaring binnen en tussen onderwijsregio's. In de Nationale Aanpak Professionalisering van Leraren (NAPL) is in samenwerking met de partners in het onderwijsveld is opgezet en heeft als doel de professionalisering van leraren gedurende hun loopbaan versterken. Dit omvat onder meer het uitwerken van het ontwikkelpad van start- naar vakbekwaamheid dat startende leraren doorlopen.

Ten slotte zijn er sectorspecifieke afspraken. Voor het mbo zijn er in de Werkagenda mbo¹² afspraken gemaakt over carrièreperspectief van docenten in het mbo, waaronder de begeleiding van startende leraren. Hiervoor is jaarlijks 142 miljoen beschikbaar gesteld, op basis waarvan instellingen plannen hebben gemaakt in samenspraak met de OR hoe ze het carrièreperspectief voor docenten willen verbeteren. De voortgang van de Werkagenda mbo, en daarmee de inzet op deze plannen, wordt gemonitord. Voor het funderend onderwijs zijn er zoals hierboven genoemd afspraken gemaakt in het Versterkingsplan funderend onderwijs. Ook is er momenteel een Wetsvoorstel strategisch personeelsbeleid en arbeidsmarktmaatregelen in de maak. Dit wetsvoorstel vereist onder meer dat schoolbesturen in het funderend onderwijs een plan voor strategisch personeelsbeleid vaststellen, gericht op de duurzame inzetbaarheid en professionele ontwikkeling van het personeel. De duurzame inzetbaarheid omvat ook de begeleiding van startende leraren, waardoor strategisch personeelsbeleid eraan bijdraagt dat startende leraren de voor hun passende begeleiding krijgen.

¹⁰ Bijlage: Trendrapportage Arbeidsmarkt voor leraren 2024.

¹¹ Kamerstukken II 2023/24, 27923 nr. 497

¹² Kamerbrieven II 2022/23, 31524 nr. 549

Met deze inzet verwachten wij dat werkgevers de handschoen zullen oppakken, zodat zij hun startend personeel kunnen behouden. Via de eerdergenoemde monitoringsinstrumenten houden we vinger aan de pols. En wanneer er aanleiding voor is, kunnen we op basis van de resultaten gerichte maatregelen nemen om de begeleiding van startende leraren te verbeteren.

Voorbeeld uit de onderwijsregio's

Veel onderwijsregio's nemen maatregelen om de begeleiding van starters verder te verbeteren en uit te breiden. Denk aan uitbreiding van het begeleidingstraject en de scholen die daaraan deelnemen, maar ook door middel van scholing- en trainingstrajecten. Zo geeft onderwijsregio Kennemerland Groot Amsterdam via het professionaliseringsportaal 'Talent als Docent' een stevige kwaliteitsimpuls aan de begeleiding van starters op de scholen; organiseert Onderwijsregio Almere- Lelystad een gezamenlijk introductietraject PO/VO met bijeenkomsten, kennisdeling en een coaching en heeft onderwijsregio Friesland Noordelijk Flevoland de begeleiding van starters uitgebreid naar vijf jaar, waarbij in de inductie arrangementen berusten op de 5 pijlers: werkdrukreductie, enculturatie, systematische monitoring, begeleiding in de klas en onderzoek.

Onderzoek Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen

Het bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen is in het leven geroepen om interbestuurlijke samenwerking tussen lerarenopleidingen te stimuleren en zo samen te werken aan flexibeler opleidingen. Het akkoord is gemonitord en geëvalueerd in een meerjarig (2022-2025) onderzoek door Dialogic.¹³ Het instrument bestuursakkoord heeft een positieve uitwerking gehad op de bereidheid van lerarenopleidingen om samen te werken aan flexibilisering en ze weten elkaar hiervoor beter te vinden. Duidelijk is dat flexibilisering leidt tot een verhoogde toegankelijkheid van lerarenopleidingen, waardoor het voor sommige studenten beter mogelijk is om (als zij-instromer) de opleiding te volgen.

Het is vooralsnog onduidelijk of het bestuursakkoord zal bijdragen aan een betere aansluiting op de arbeidsmarkt en een hoger aandeel afgestudeerden dat in het onderwijs werkzaam wordt en blijft. Opleiders verwachten dat een betere voorbereiding op de beroepspraktijk een positief effect op het beroepsrendement zal hebben. Met het versterkingsplan blijven we inzetten op optimalisatie van de toegankelijkheid en kwaliteit van de zij-instroomtrajecten, waar ook de onderwijsregio's zich hard voor maken.

Onderzoek Algemene Rekenkamer naar de administratieve lasten in het po

Naar aanleiding van signalen over hoge administratieve lasten in het primair onderwijs, heeft de Algemene Rekenkamer op eigen initiatief onderzoek uitgevoerd.

De conclusies over de administratieve lasten van leraren in het primair onderwijs¹⁴ zijn gebaseerd op de antwoorden van 1.073 geënquêteerde leraren, 256 tijdschrijvende leraren en 18 geïnterviewde leraren. Het primair onderwijs is in dit onderzoek beperkt tot het regulier basisonderwijs.

Uit het onderzoek blijkt dat 2 op 3 leraren in het po hun administratieve taken als (zeer) zwaar ervaart. Volgens de leraren kost het hun te veel tijd en gaat het uitvoeren van administratieve taken ten koste van (contact met) de leerlingen. 1 op de 3 leraren overweegt om van baan te

¹³ <https://www.aanpaklerarentekort.nl/documenten/2025/06/24/onderzoek-bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen>

¹⁴ In dit onderzoek is het primair onderwijs beperkt tot het regulier basisonderwijs

wisselen of het onderwijs te verlaten. Voor 83% van hen is administratie daarvoor een (belangrijke) reden. Leraren in het po zijn gemiddeld 6 tot 8 uur per week kwijt aan administratie. Er zijn hierbij wel verschillen tussen leraren (bijv. deeltijdwerk of niet) en tussen bepaalde periode (piekmomenten). Het bieden van extra ondersteuning voor leerlingen levert veel administratie op, zowel in aanvraag, uitvoering als evaluatie. Een leraar besteedt 15 minuten extra per week aan administratie voor elke leerling met extra ondersteuningsbehoefte(n). Gemiddeld genomen zijn leraren in het po het meeste tijd in de week kwijt aan schoolrapporten (1,2 uur), gespreksverslagen (1,2 uur), leerlingendossiers (1 uur) en overdracht voor de deeltijdpartner (52 minuten).

Onderzoek ResearchNed naar de administratieve lasten in het vo en go

Aanleiding van het onderzoek is de toezegging aan uw Kamer in november 2023 om – naast het onderzoek van de Algemene Rekenkamer - een onderzoek naar de administratieve lasten van leraren in het voortgezet (vo) en gespecialiseerd onderwijs (go) te doen.¹⁵ Deze toezegging is gedaan om op basis van het onderzoek de mogelijkheid van het schrappen van deugdelijkheidseisen te bekijken. Dit met het doel de druk op leraren te verminderen, zodat er weer ruimte is voor focus op wat er echt toe doet; lesgeven aan leerlingen.

De conclusies over de administratieve lasten van leraren in het vo en go¹⁶ zijn gebaseerd op ruim 1.000 geënquêteerde leraren, ongeveer 200 tijdschrijvende leraren en interviews met schoolleiders, schoolbestuurders en leraren. Tevens is deskresearch gedaan naar de wettelijke bronnen van administratieve taken

Uit het onderzoek blijkt dat leraren in beide sectoren veel taken als administratief zijn en dat ze het gevoel hebben 'alles te moeten vastleggen'. Uit het tijdschrijfonderzoek blijkt

Algemene Rekenkamer – Administratieve lasten voor leraren in het PO 2025

Achtergrond

- Er is weinig recent onderzoek naar de aard en omvang van de administratieve lasten van leraren in het primair onderwijs. Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer biedt een uitgebreide feitelijke basis voor besluitvorming in de politiek en op scholen over de administratieve lasten van leraren.

Data

- Leraren besteden gemiddeld 6 tot 8 uur aan administratie per week. De verschillen tussen hoeveel tijd individuele leraren aan administratie besteden zijn groot doordat leraren niet allemaal even snel of op dezelfde manier werken.
- Leraren zien het nut van deze administratie echter vragen zij zich af of dit opweegt tegenover de kosten. Leraren in het primair onderwijs staan gemiddeld zo'n 5 uur per dag voor de klas en behouden een kleine 3 uur over om alle overige taken uit te voeren (bijv.: lessen voorbereiden, nakijken). Wanneer de administratie veel tijd kost, komen deze andere taken in het geding, of leidt het ertoe dat leraren overwerken.
- Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften vragen veel administratie.

¹⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 31 289, nr. 710

¹⁶ Onder gespecialiseerd onderwijs vallen het speciaal onderwijs (so), het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en het speciaal basisonderwijs (sbo).

- Nederlandse leraren besteden relatief veel tijd aan administratie vergeleken met andere landen. Ook besteden leraren met een deeltijd contract meer tijd aan administratie.

Oplossingen

- Het schrappen van regelgeving zal minimaal effect hebben, want de overheid legt namelijk weinig wettelijke administratieve verplichtingen op.
- De wetgeving heeft wel veel open normen die indirect voor administratie zorgen. Door onduidelijkheid wordt er voor de zekerheid meer administratie bijgehouden dan nodig. Meer duidelijkheid van de overheid over deze open normen kan daarom helpend zijn.
- De Algemene Rekenkamer concludeert dat alle niveaus een betere kosten-batenanalyse kunnen uitvoeren op het gebied van administratieve lasten: minister, school en schoolbestuur.
 - Het Ministerie van OC&W kan bij het invoeren van nieuw beleid een realistischere inschatting maken van de administratieve lasten die dit met zich meebrengt in de praktijk.
 - Scholen en leraren zouden zelf scherpere keuzes kunnen maken in de prioritering van taken. Ook kunnen zij leren van andere scholen hoe zij efficiënter om kunnen gaan met administratieve taken.
 - Schoolbestuurders kunnen onderwijspersoneel meer duidelijkheid geven op het gebied van administratieve taken. Regelmatig wordt er op scholen informatie vastgelegd om risico's te dekken. Een schoolbestuur kan risico's aanvaarden en onderwijspersoneel het vertrouwen bieden dat dit niet nodig is.

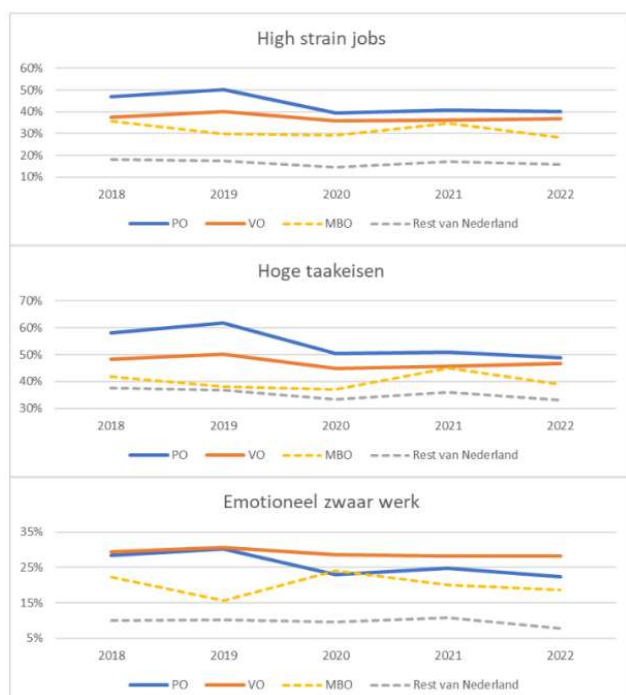
TNO 2023 – Werkdruk in het Onderwijs

Achtergrond

- Sinds 2003 onderzoekt TNO de Arbeidsomstandigheden in het onderwijs. Er wordt gekeken naar een trends van de ervaren werkdruk en burn-out klachten.
- Verschillen tussen groepen worden onderzocht; zoals de verschillende sectoren, schoolkenmerken en schoolligging (G5).

Resultaten

- De werkdrukindicatoren in het PO en VO zijn ongunstig ten opzichte van beroepen in de rest van Nederland. In het VO zijn de burn-out klachten substantieel hoog. In het PO zijn er hoge taakeisen. In zowel het PO en het VO wordt het werk emotioneel zwaar en moeilijk ervaren, en beide sectoren geven aan behoefte te hebben aan maatregelen gericht op werkdruk en werkstress. Daarbij ervaren de beide sectoren relatief weinig autonomie.
- In het PO is er een lichte daling van werkdruk gemeten, in het VO en MBO niet.
- Docenten op achterstandsscholen en op scholen in de G5 scoren ongunstiger op veel werkdrukindicatoren.
- Naast docenten ervaren ook het ander onderwijspersoneel (Management en onderwijsondersteunend personeel) hoge taakeisen, echter hebben zij vaak wel meer autonomie om de taken uit te voeren.
- De cijfers laten zien dat des te ouder het personeel, des te minder werkdruk wordt ervaren.
- Wanneer werknemers overwerken ervaren zij significant vaker burn-out klachten.

Oberon – Monitoring Werkdrukmiddelen PO 2020-2024

Achtergrond

- In februari 2018 is het Werkdrukakkoord PO afgesloten tussen een brede samenwerking van werkgevers en werknemers en het kabinet Rutte III. Er is jaarlijks tussen de 237 en 381,8 miljoen euro beschikbaar gesteld.
- De middelen komen direct bij de schoolteams terecht; zij bepalen de besteding ervan. Oorzaken van werkdruk verschillen immers per school en per functiegroep. Leerkrachten, (onderwijs)ondersteunend personeel en schoolleiders zijn dus aan zet
- Oberon heeft het proces en de effectiviteit van de aanpak van de werkdruk via de werkdrukmiddelen gemonitord over vier schooljaren: 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023 en 2023-2024.

De belangrijkste uitkomsten:

1. Werkdrukmiddelen worden voornamelijk uitgegeven aan extra personeel en daarnaast aan professionaliseringsactiviteiten.
2. De werkdrukmiddelen lijken een positief effect te hebben op verschillende aspecten van werkdruk, met belangrijke kanttekeningen:
 - a. In de loop van het onderzoek gaven meer onderwijsprofessionals aan dat de werkdruk op hun school (enigszins) gedaald is. Dit geldt het meest voor leerkrachten; voor overige functiegroepen is werkdruk veelal gelijk gebleven.
 - b. Over de jaren heen zien we dat schoolleiders vrijwel altijd aanwezig waren bij de gesprekken over de werkdrukaanpak. Leerkrachten en OOP gaven daarentegen in 40% van de gevallen aan soms aanwezig te zijn, en slechts 15-20% was altijd aanwezig.
 - c. Het gesprek op school over werkdruk en evaluatie van de maatregelen is een belangrijke factor om de werkdruk te verlagen. Dit gesprek lijkt steeds minder

- vaak plaats te vinden, terwijl dit een belangrijke factor is om de middelen op een passende manier in te zetten en dus de werkdruk te verlagen.
3. Het effect van de werkdrukmiddelen is niet overweldigend, maar het is niet ondenkbaar dat de werkdruk zónder de middelen sterk was toegenomen, bijvoorbeeld door het aanhoudende personeelstekort.
 4. In het onderzoek zijn interviews gehouden met leerkrachten, schoolleiders en bestuurders. Hier komt naar voren dat het belangrijk is hoe er over werkdruk gesproken wordt. Veel praten over 'werkdruk' kan in zichzelf een negatief effect hebben op (ervaren) werkdruk. Er zou (vanuit OCW maar ook vanuit de politiek) nadruk moeten komen op 'werkplezier': hoe kan je gezamenlijk het werk zo inrichten dat iedereen er plezier en voldoening uithaalt?

Toelichting aangepast onderzoeksrapport Gedifferentieerde opleidingen tot leraar basisonderwijs

Dit nieuwe rapport wordt als bijlage aan uw Kamer verstuurd.

Op 25 april 2025 hebben wij u het rapport 'Gedifferentieerde opleidingen tot leraar basisonderwijs' toegestuurd. Hierin worden de resultaten beschreven van het onderzoek onder havo- en vwo-scholieren en mbo-4-studenten naar hun intentie om de lerarenopleiding basisonderwijs te gaan volgen en de invloed die nieuwe varianten van de lerarenopleiding basisonderwijs daarop hebben.

Onlangs is gebleken dat het rapport een fout bevat. Dit is door de onderzoekers bekeken en daarop hebben zij het rapport aangepast. Bijgevoegd sturen wij u de aangepaste versie. Het gaat om een passage op pagina 38.

In de eerder toegestuurde versie staat: *"Onder havisten, vwo'ers en mbo-4-studenten geven mannen significant vaker aan een voorkeur te hebben voor de specialisatie in jonge kinderen dan vrouwen. Wel hebben mannelijke en vrouwelijke havisten, mannelijke en vrouwelijke vwo'ers en mannelijke mbo-4-studenten vaker een voorkeur voor werken met oudere kinderen."*

Dit is gewijzigd in: *"Onder havisten, vwo'ers en mbo-4-studenten geven mannen significant vaker aan een voorkeur te hebben voor de specialisatie in oudere kinderen dan vrouwen. Wel hebben mannelijke en vrouwelijke havisten, mannelijke en vrouwelijke vwo'ers en mannelijke mbo-4-studenten vaker een voorkeur voor werken met oudere kinderen."*

Procesmatige voortgang

Subsidieregelingen Lerarenbeurs

De subsidieregeling Lerarenbeurs stelt bevoegde leraren in staat om zich verder te professionaliseren door een geaccrediteerde bachelor- of masteropleiding te volgen, waarmee zij hun kwalificatieniveau kunnen verhogen.

Voor studiejaar 2025-2026 zijn er genoeg middelen voor de ruim 4700 ingediende aanvragen. Het is goed om vast te stellen dat er weer een grote groep leraren via deze beurs aan de eigen professionalisering werkt en daarmee aan de kwaliteit van het onderwijs.

Schoolleidersbeurs-VO

Op 1 september 2023 is de Schoolleidersbeurs-VO van start gegaan. Jaarlijks is een bedrag van € 8 miljoen beschikbaar waarmee schoolleiders een schoolleidersopleiding op masterniveau kunnen

doen. In de masteropleiding wordt extra aandacht besteed aan het strategische onderdeel van het schoolleiderschap, onder andere daarom heeft de Onderwijsraad geadviseerd dat het van belang is dat schoolleiders een opleiding op masterniveau volgen.¹⁷ Voor de periode september 2023 t/m december 2025 maken we deze beurs mogelijk via een subsidie. Daarna wordt de beurs gefinancierd vanuit de reguliere bekostiging van schoolbesturen. In totaal zijn er tot nu toe 199 aanvragen voor een beurs gedaan, waarvan er inmiddels 170 zijn toegekend. Met deze aantallen wordt naar verwachting de doelstelling van 178 beschikbare beurzen vóór het verstrijken van de subsidietermijn (eind 2025) ruimschoots behaald.

Positionering onderwijsondersteunend personeel (OOP)

Recent heeft het ministerie van OCW een beleidsverkenning uitgevoerd naar OOP'ers, onderdeel hiervan was een onderzoek uitgevoerd door CAOP, MOOZ en Centerdata.¹⁸ Hieruit blijkt dat OOP'ers een waardevolle bijdrage leveren aan de onderwijskwaliteit en het verminderen van de werkdruk van leraren. Voor een effectieve inzet van OOP zijn een duidelijke taakverdeling en een gedeelde visie van schoolbestuur en schoolleiding essentieel. Het onderzoek doet aanbevelingen voor het ontwikkelen van een landelijke visie, een beroepsbeeld, loopbaanpaden en meer professionele ontwikkelmogelijkheden voor OOP'ers. Deze aanbevelingen worden de komende periode verder uitgewerkt.

Arbeidsmarkttoelage vanaf 2026

Twee jaar geleden is de arbeidsmarkttoelage (hierna: AMT) geïntroduceerd. De AMT heeft als doel om de arbeidsmarktpositie van scholen met veel kwetsbare leerlingen te versterken. Deze scholen kampen immers vaak met de grootste personeelstekorten. Op 14 april heeft het CPB de evaluatie naar de effecten van AMT opgeleverd.¹⁹ Het CPB concludeert dat de AMT in de eerste twee schooljaren geen substantiële effecten heeft gehad op de instroom, uitstroom en het behoud van leraren. In het vo, met name buiten de G5, zijn er wel aanwijzingen dat de toelage bijdraagt aan het behoud van leraren en een lagere uitstroom naar andere scholen.

Wij zijn in gesprek met de sociale partners over de resultaten van de CPB-evaluatie en het vervolg van de AMT. Want het doel van de AMT blijft onverminderd belangrijk. Wij zullen uw Kamer in december informeren over de invulling van de AMT in de toekomst.

Beëindiging Vervangingsfonds voor primair onderwijs per 1 januari 2029

In 2021 werd de wet aangenomen waarin de beëindiging van Vervangingsfonds op termijn is voorzien.²⁰ Door het fonds te beëindigen, worden schoolbesturen in het po, net als in de andere sectoren zelf verantwoordelijk voor het organiseren en bekostigen van vervanging bij ziekteverzuim. De taak op het gebied van bedrijfsgezondheidszorg blijft bestaan. Deze is na aanneming van de wet ondergebracht bij het Participatiefonds.²¹ We verwachten dat deze stappen bijdragen aan lager verzuim in het po. Dat is nodig, want het po is één van de sectoren met het hoogste verzuimpercentage in Nederland.²²

¹⁷ Onderwijsraad: Een krachtige rol voor schoolleiders

¹⁸ Effectieve inzet van onderwijsondersteunend personeel in basis- en voortgezet onderwijs | Rapport | Rijksoverheid.nl

¹⁹ Effecten arbeidsmarkttoelage Nationaal Programma Onderwijs 2021-2023

²⁰ Wet beëindiging vervangingsfonds en modernisering participatiefonds, Stb. 2021, 538.

²¹ Amendement van het lid Kwint c.s.

https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20210907/amendement_van_het_lid_kwint_c_s/document3/f=/vlnpd4w1tmyx.pdf en <https://www.vfpf.nl/participatiefonds-wat-doen-wij>.

²² Volgens cijfers van het Vervangingsfonds bedroeg het gemiddelde verzuim in het primair onderwijs 7,2% in 2024. Factsheet verzuimcijfers primair onderwijs (Vervangingsfonds, 2024). <https://www.vfpf.nl/actueel/ziekteverzuim-in-po-blijft-hoog-2024>

Na overleg met de sociale partners en het bestuur van het Vervangingsfonds is de beoogde einddatum voor de beëindiging vastgesteld op 1 januari 2029.²³ Dit geeft de nog aangesloten besturen tijd om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie. Na de zomer wordt het scholenveld stapsgewijs meegenomen in dit proces. In december wordt uw Kamer hierover nader geïnformeerd.

²³ Beëindiging vervangingsfonds en modernisering participatiefonds (35.400); Memorie van toelichting (TK, 3).
https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20200219/memorie_van_toelichting/info